

Gemeente
Neerijnen

Gemeente Lingewaal

Aan Gemeenteraden GNL
Afzender Stuurgroep GNL
Datum 14 januari 2016
Betreft Beantwoording raadsvragen n.a.v. gezamenlijke raadsbijeenkomst 23-11-2015

Geachte raadsleden van de gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal,

Op 23 november 2015 vond een gezamenlijke raadsbijeenkomst plaats over het conceptrapport 'GNL: Samen Sterker'. Tijdens deze bijeenkomst werd vanuit adviesbureau SeinstravandeLaar een toelichting gegeven op het conceptrapport en vanuit de provincie Gelderland op de begrotingsscan. De stukken waren u van te voren onder embargo toegestuurd. Naast een plenaire bijeenkomst, werd er tijd ingeruimd voor diverse werktafels met de thema's:

- a. Dienstverlening
- b. Begrotingsscan
- c. Manifest Lingewaal
- d. Drie ontwikkelscenario's

Aan de werktafels bent u in de gelegenheid gesteld om over de genoemde thema's vragen te stellen of zaken aan de orde te stellen ten behoeve van beeldvorming. Van de gezamenlijke raadsbijeenkomst is de opbrengst vastgelegd in een document. Dit document is onder u verspreid. Sommigen van u hebben naar aanleiding daarvan nog enkele vragen gesteld. Deze vragen hebben we hieronder puntsgewijs opgesomd en voorzien van een reactie.

Vraag 1

Op pagina 18 wordt gesteld dat een grotere gemeente beter in staat zou zijn o.a. de provincie te benaderen/beïnvloeden dan een kleine. In algemene zin mag dat een niet onredelijke aanname zijn, maar in het geval van Lingewaal staat het haaks op het compliment dat CdK Cornielje vorig jaar maakte tijdens de raadsvergadering n.a.v. zijn bezoek aan onze gemeente; Lingewaal weet de weg naar het provinciehuis goed te vinden en te benutten, was zijn opmerking.

Antwoord op vraag 1

Om de weg naar de provincie en in de regio ook in de toekomst te behouden en te versterken, biedt (bestuurlijke krachtenbundeling) volgens adviesbureau SeinstravandeLaar kansen. SeinstravandeLaar geeft in haar advies aan dat gezien de ontwikkelingen in de regio (de gemeenten rondom GNL zijn in beweging en zoeken elkaar steeds meer op) GNL door krachtenbundeling een sterkere partner en grotere speler in te regio wordt omdat ze meer volume inbrengt en als één entiteit kan opereren. Indien GNL nu niet de regie neemt over haar eigen bestuurlijke toekomst, bestaat het risico dat zich om GNL heen krachtigere bestuurlijke partners zullen vormen.

De stuurgroep onderschrijft dit alsmede de medewerkers die in de werksessies zijn geconsulteerd. De tekst op pagina 18 kan wat dat betreft worden gelinkt aan de tekst op pagina 38. Het is een mooi compliment dat Lingewaal de weg naar het provinciehuis goed weet te vinden en te benutten. Toch is met name tijdens de werksessies op het Sociaal Domein, maar ook op Dienstverlening en Ruimtelijke Ontwikkeling, door medewerkers meegegeven dat niet altijd alle agendapunten die voor GNL belangrijk zijn op de agenda komen te staan in contact met de provincie of (soms) in regionale overleggen. Dit heeft onder meer te maken met de beperkte omvang van de gemeente.

Vraag 2

Op pagina 80 wordt gesteld dat "de weg der geleidelijkheid" – d.w.z.: stapsgewijs toegroeien naar een fusie – een te moeizame zou zijn; het gevaar bestaat dat er onvoldoende urgentie voor fusie wordt beleefd dan wel dat (een van) de GNL-gemeenten zich op andere samenwerkingen gaat oriënteren. Daar is het nodige over te zeggen:

- zoals het nu in het rapport is geformuleerd heeft het vooral een negatieve klank – geef de ander(en) de kans niet om weg te rennen en pin ze nu vast – waarvan je jezelf kunt afvragen of dat nu een gezonde basis voor (verder) samenwerken is
- het is wel waar dat bij een ambtelijke fusie geen "stimuleringspremie" van BZK volgt (van € 10 M) – die je mettertijd terugbetaald doordat de gezamenlijke algemene uitkering jaarlijks met € 0,5 M afneemt – maar op de ambtelijke fusie kan/zal t.z.t. een bestuurlijke fusie volgen waar de "stimuleringspremie" gewoon voor beschikbaar is
- het draagvlak bij de inwoners voor een bestuurlijke fusie is in deze afweging niet betrokken, terwijl in Lingewaal al vastgesteld is dat een dergelijk draagvlak er (thans) niet is

Antwoord op vraag 2

Het is niet de bedoeling vanuit een negatief perspectief te redeneren over de geleidelijke weg (optie 1). Wel is de stuurgroep van mening dat indien de stip op de horizon (bestuurlijke fusie) toch al het einddoel is van de drie gemeenten, er niet onnodig lang onduidelijkheid moet blijven bestaan omtrent het behalen van dat einddoel. De stuurgroep voorziet dat deze onduidelijkheid vooral bij optie 1 (de geleidelijke weg) er wel zal zijn, omdat deze optie van te voren niet helder maakt wat de vervolgstappen zijn en wanneer deze worden gezet. Dit zal naar verwachting leiden tot discussies (over taken, verrekenmodellen, aansturing), versnipperde samenwerking (gebrek aan integraliteit) en een langdurig reorganisatieproces.

Het klopt dat bij bestuurlijke fusie een uitkering vanuit het Rijk wordt betaald en dat deze ook (in een later stadium) wordt uitgekeerd indien er eerst wordt gekozen voor een ambtelijk fusietraject en pas daarna voor bestuurlijke fusie. Deze zogenaamde eenmalige Arhi-gelden dienen ook om de mogelijke frictielasten als gevolg van een bestuurlijke fusie te dekken (zoals bijvoorbeeld het uittreden uit Gemeenschappelijke Regelingen). Het is in de optiek van de stuurgroep echter niet wenselijk om twee grote verandertrajecten in korte tijd op elkaar te laten volgen, waarbij de totaalkosten van beide trajecten mogelijk hoger zullen uitkomen vanwege coördinatielast (één ambtelijke organisatie, maar nog wel drie besturen) en suboptimale oplossingen (zoals bijvoorbeeld alleen al het plaatsen van medewerkers in een aparte entiteit (gemeenschappelijke regeling) bij ambtelijke fusie en daarna weer overplaatsing van diezelfde medewerkers in een nieuwe gemeente bij bestuurlijke fusie).

Na een door de raden genomen principebesluit om te komen tot een bestuurlijke fusie volgt het maken van een herindelingsontwerp. Het herindelingsontwerp dient als voorloper van het herindelingsadvies, voorzien van een provinciale zienswijze, dat uiteindelijk door de minister van BZK wordt getoetst aan het op dat moment geldende Beleidskader. De toetsingscriteria uit dat Beleidskader dienen terug te komen in het herindelingsontwerp en –advies. Eén van de toetsingscriteria is draagvlak (lokaal bestuurlijk, regionaal en maatschappelijk). Onderdeel van het herindelingsontwerp is daarmee om te investeren in maatschappelijk draagvlak. In

het herindelingsadvies moet in dit kader een logboek worden bijgevoegd door de gemeentebesturen waarin staat vastgelegd welke activiteiten er zijn ondernomen om het maatschappelijk draagvlak te peilen en te bevorderen.

Over de stelling dat er (thans) geen draagvlak voor bestuurlijke fusie in Lingewaal bestaat, kan nog het volgende worden gezegd. Het rapport van Berenschot 'Strategische verkenning bestuurlijke toekomst gemeente Lingewaal' (8 september 2014) laat zien dat er bij de bevolking veel draagvlak en sympathie bestaat voor het zelfstandig houden van de gemeente Lingewaal. Maar indien het noodzakelijk is dat opgeschaald wordt, dan zouden burgers, maatschappelijke organisaties en ondernemers dit graag zien met Betuwse gemeenten, waarbij Neerijnen en Geldermalsen het meest voor de hand liggen. In het rapport van Berenschot wordt geconstateerd dat er tussen de GNL-gemeenten een geografische, historische, sociaal-maatschappelijke, en identiteits/culturele samenhang bestaat en dat dit ook zo wordt ervaren door burgers. Het draagvlak onder de bevolking voor een ambtelijke dan wel bestuurlijke fusie tot een Vijfherenlanden gemeente is zeer beperkt, zo staat in het rapport van Berenschot te lezen.

Vraag 3

Berenschot heeft – en m.i. terecht – bij de burgerraadplegingen in de zomer van 2014 telkens aangegeven dat een discussie over de schaalgrootte van een gemeente niet gevoerd kan worden als je niet (eerst) vaststelt wat de taken van de gemeente moeten zijn. Een deel daarvan ligt buiten onze invloedssfeer (omdat ze door het Rijk worden opgelegd) maar een deel ook niet. Afhankelijk van waarmee de gemeente zich mee moet en wil gaan bemoeien is dus de (ideale) schaalgrootte af te leiden. In het rapport wordt zonder al te veel onderbouwing gesteld dat GNL die ideale schaalgrootte heeft, maar hoe kan men dat zeggen als niet eens onderzocht – laat staan: duidelijk – is welke taken een nieuw te vormen gemeente gaat oppakken?

Antwoord op vraag 3

In het GNL-rapport is uitgegaan van de beleidsrijke taken, zijnde Sociaal Domein, Ruimtelijke Ontwikkeling, Ruimtelijk Beheer, APV/IVR, Dienstverlening. Op grond daarvan is de stuurgroep van mening dat een schaalomvang van ca. 50.000 inwoners beter zal passen bij de opgaven die op deze beleidsterreinen op de drie gemeenten afkomen. Over de bedrijfsvoeringstaken is de stuurgroep het eens dat - indien de gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal besluiten tot een bestuurlijke fusie - het noodzakelijk is om de uitvoering van de bedrijfsvoeringstaken op eenzelfde manier te beleggen. In de bedrijfsplanfase zullen de drie gemeenten hierover met elkaar in gesprek gaan (visie op het organisatie-model).

Vraag 4

In het rapport gaat veel aandacht uit naar het feit dat GNL een aantrekkelijke werkgever moet zijn, en m.i. gaat daar teveel aandacht naar uit. Ja, we moeten een aantrekkelijke werkgever zijn waar ook slimme jongens en meisjes willen werken. Ja, voor de collega's waar na een fusie geen plaats meer in de herberg is moet een goed sociaal plan komen. Maar in het huidige rapport gaat naar het werkgeversaspect onevenredig veel aandacht uit, zeker als dat afgezet wordt tegen m.i. belangrijkere zaken, zoals de financiën (komt wel goed) en draagvlak bij de bevolking (waar in het geheel niet naar is gekeken).

Antwoord op vraag 4

De stuurgroep heeft een onderzoek ingesteld naar de kansen voor samenwerking op de 4 K's (kwaliteit, kwetsbaarheid, kosten, kansen voor medewerkers). Daaraan is nog toegevoegd de K van kracht in de regio. In de optiek van de stuurgroep is aan alle K's evenredige aandacht besteed. Het aantrekkelijker werkgeverschap is benoemd met het oog op de toekomst. De stuurgroep vindt aantrekkelijker werkgeverschap en het aantrekken van (nieuw) gespecialiseerd talent een belangrijk element voor het toekomstig functioneren van de drie gemeenten.

Over de K van Kosten (oftewel de financiën) heeft de stuurgroep niet gezegd dat dit 'wel goed komt', maar juist dat voor dit element een oplossing moet worden gezocht alvorens er een principebesluit voor bestuurlijke fusie aan de gemeenteraden kan worden gevraagd.

Wat betreft het draagvlak onder de bevolking verwijzen we graag naar het antwoord op vraag 2. Na een door de raden genomen principebesluit om te komen tot een bestuurlijke fusie volgt het maken van een herindelingsontwerp. Onderdeel van het herindelingsontwerp is om te investeren in maatschappelijk draagvlak. In het herindelingsadvies moet in dit kader een logboek worden bijgevoegd door de gemeentebesturen waarin staat vastgelegd welke activiteiten er zijn ondernomen om het maatschappelijk draagvlak te peilen en te bevorderen.

Vraag 5

Het asielzoekerscentrum in Geldermalsen is voorlopig van de baan. Als een dergelijk groot project wel door zou gaan en het heeft een bepaalde/bepaalde looptijd, dan is het wel interessant om te weten wat de financiële consequenties zijn voor Geldermalsen en eventueel voor onze gemeente (en/of de fusiegemeente) als die tijd verstreken is. Voor de aangewezen tijd zou dan geld beschikbaar zijn, maar daarna? (Het lijkt nu niet meer aan de orde te zijn, maar het lijkt me een reële vraag).

Antwoord op vraag 5

Op het moment dat er een AZC aan de orde is, dan worden alle kosten vanuit het COA betaald. Voor gemeenten is het inrichten van een AZC dus kostenneutraal. De vraag over de tijdelijkheid gaat hierbij niet op, want wanneer de tijd is verstreken dan houdt ook het AZC op te bestaan.

Vraag 6

Op 8 december 2015 heeft de klankbordgroep aangegeven graag voor de zomer van 2016 de burgers willen consulteren, bijvoorbeeld door een 'hoorzitting' voor inwoners, ondernemers en instellingen te organiseren waarbij raadsleden en stuurgroepleden vragen kunnen beantwoorden. Er zijn voor de invulling van deze burgerconsultatie nog geen concrete voorstellen gedaan. Het verzoek van de klankbordgroep was om bovengenoemde wens op te nemen in het raadsvoorstel. Afgesproken werd dat dit verzoek besproken zou worden in de stuurgroep.

Antwoord op vraag 6

De stuurgroep heeft met belangstelling kennisgenomen van de wens van de klankbordgroep om een burgerconsultatie te houden voor de zomer van 2016. Het voorstel kon niet meer verwerkt worden in het raadsvoorstel. De stuurgroep treedt graag op korte termijn nader in overleg met de klankbordgroep om helder te krijgen en te concretiseren wat voor burgerconsultatie de raden zouden willen houden.

Tot slot

Graag kijken we in deze beantwoording van de raadvragen tevens kort naar de raadsvoorstellen die op 28 januari a.s. aan u voorliggen. Zoals adviesbureau SeinstravandeLaar in het GNL-rapport aanbeveelt, zal er eerst bestuurlijke helderheid moeten bestaan ten aanzien van een tweetal 'onzekerheden' (financiële situatie van de gemeente Geldermalsen en het Manifest van de gemeente Lingewaal) alvorens aan de colleges en raden van GNL voor de zomer van 2016 een principebesluit gevraagd zou kunnen worden om over te gaan tot bestuurlijke fusie. Naar aanleiding van de gezamenlijke raadsbijeenkomst op 23 november 2015 is door raadsleden gevraagd om de periode tot aan het zomerreces van 2016 tevens te benutten om enkele andere vraagstukken in een notitie uit te werken. In de systematiek van de raadsvoorstellen zijn deze aanvullende punten in de drie gemeenten op andere plaatsen genoteerd, maar in essentie gaat het er volgens de colleges van Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen om dat er twee vitale dossiers zijn om een besluit tot bestuurlijke fusie te kunnen vragen (de twee zogenaamde 'onzekerheden') en dat daarnaast voor het zomerreces van

2016 nog een aantal door de raden genoemde onderwerpen eveneens uitgewerkt worden in de bestuurlijke notitie.

Met vriendelijke groet,
namens de bestuurlijke stuurgroep,

Mw. Miranda de Vries
Burgemeester Geldermalsen

Mw. Loes van Ruijven-van Leeuwen
Burgemeester Lingewaal

Dhr. Rian Verwoert
Wethouder Neerijnen